

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

06

Ročník XIX.
jún
2025

REKONŠTRUJEME DLHODOBO ZANEDBÁVANÉ MOSTY A BUDUJEME NOVÉ. POMÔŽE AJ ŠTÁT?

Strana 4 - 5

SAMOSPRÁVA

Národný dom chceme dostať pod kontrolu a sprevádzkovať.

Strana 2

INFORMUJEME

Z ulíc zmiznú nevyhovujúce stánky a opustené trafiky.

Strana 8

BEZPEČNOSŤ

Mestská polícia v roku 2024 prijímala priemerne dvadsať oznamov denne.

Strana 11

Ján Nosko: Robíme všetko preto, aby sme Národný dom vrátili mestu

Nájomca národnej kultúrnej pamiatky ukončil prevádzku hotela Národný dom a svoju firmu previedol na dve české spoločnosti. Mesto pripravuje sériu právnych krokov, aby získalo Národný dom pod svoju kontrolu.

Národný dom patrí k najvýznamnejším národným kultúrnym pamiatkam Banskej Bystrice. Budova bola dokončená v roku 1928 podľa návrhu architekta Emila Belluša a patrí mestu Banská Bystrica. V roku 2007 ju niekdajšie vedenie mesta dalo do dlhodobého nájmu spoločnosti Hotel Národný dom s.r.o. a zmluva mala platiť do 30. júna 2030. Konateľ firmy však 14. marca 2025 mestu oznámil, že z dôvodu nepriaznivej finančnej situácie spoločnosti je nútený prevádzku hotela Národný dom ukončiť.

Hotel Národný dom je momentálne zatvorený.

Foto: MČÚ BB

Nájomca svoju firmu previedol na dve spoločnosti

Napriek tomu, že primátor Ján Nosko deklaroval vôľu a snahu ukončiť nájomný vzťah uzatvorením dohody, konateľ súkromnej spoločnosti nekomunikoval. „Keď malo dôjsť k podpisu dohody zistili sme, že súkromný nájomca previedol svoje práva na inú spoločnosť, ktorá v súčasnosti nemá ani štatutárnych zástupcov,“ povedal primátor Ján Nosko. Od 20. mája 2025 sú v obchodnom registri ako spoločníci firmy Hotel Národný dom s.r.o. uvedené dve spoločnosti so sídlom v Prahe: Bankruptcy Advisory s.r.o. a Recovery s.r.o. Pracovná skupina mestského úradu pri obhliadke aktuálneho stavu Národného domu identifikovala zanedbanie povinností nájomcu vyplývajúcich z nájomnej zmluvy a z dôvodu, že prevádzka hotelových a reštauračných služieb nezodpovedala technickým, bezpečnostným ani

hygienickým podmienkam, mesto podalo na bývalých štatutárnych zástupcov trestné oznámenie.

Objekt monitoruje mestská polícia

Ako informovala Marica Koreňová, prednostka Mestského úradu v Banskej Bystrici, symbolické nájomné vo výške 1 000 Sk ročne, čo je približne 33 eur, bolo v roku 2007 nájomcovi odsúhlasené, lebo mal v tom čase povinnosť do budovy investovať finančné prostriedky v objeme zhruba 58 mil. Sk, čo je v prepočte cca 1,9 mil. eur. „Vtedajšie vedenie mesta a príslušné odborné útvary tieto investície prevzali, čo znamená, že podľa spisu, ktorý máme k dispozícii, nájomca tieto finančné prostriedky preinvestoval,“ povedala prednostka.

Samospráva chce mať Národný dom pod kontrolou. Mestská polícia objekt pozorne monitoruje a mesto si od Krajského pamiat-

kového úradu vyžiadalo súpis všetkých chránených detailov, ktoré sa v národnej kultúrnej pamiatke majú nachádzať. „V záujme ochrany mestského majetku, vzácnej národnej kultúrnej pamiatky, potrebujeme objekt Národného domu čo najskôr zabezpečiť pred vznikom prípadných škôd. Robíme všetko pre ukončenie zmluvy a hľadáme spôsoby ako Národný dom vrátiť do rúk mesta a spravidzovať ho. Tento prípad potvrdzuje skutočnosť, že uzatváranie dlhodobých zmlúv so súkromnými spoločnosťami v minulosti sa mestu neosvedčilo. Pracujeme však na konkrétnych právnych krokoch za účelom získania Národného domu pod kontrolu mesta, o ktorých budeme postupne verejnosť informovať,“ uzavrel primátor Ján Nosko.

S. Jurtinus

Otázka pre čitateľov

V májovom vydaní Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na súťažnú otázku: Kedy bol položený základný kameň Národného domu? Správna odpoveď je 19. júna 1927. Všetkým čitateľom, ktorí sa do súťaže zapojili, ďakujeme. Víťazmi sa stávajú **páni Dalibor Šimo a Ivan Skladaný**. Výhercom gratulujeme, ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii novín na mestskom úrade. V súťaži pokračujeme aj v júnovom čísle Radničných novín. Pýtame sa vás: **Koľko dlhodobo stojacich vozidiel sa mestskej polícii v minulom roku podarilo odstrániť z ulíc mesta?**

- A) 108
- B) 73
- C) 7

Odpovede nám môžete posilať do 4. júla 2025 na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, ako aj na e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Krátke správy

Foto: archív MŠÚ, BB

01. Máte podnet na zlepšenie plážového kúpaliska?

Pracovná skupina zložená zo zamestnancov odborných útvarov mestského úradu si spolu so zástupcami poslancov klubov a členmi petičného výboru v máji opäť prešla všetky časti areálu plážového kúpaliska, ktoré pripomienkovali na prvej kontrole v apríli. Na obhliadke nájomca predstavil upravené priestory dámskych a pánskych toaliet i opravený ostrov s loďou. Údržbou prešlo okolie detského bazéna, bazénov Z a L i medokýša. Podľa vyjadrenia nájomcu, s prichádzajúcou letnou sezónou poskytol v gastro zóne priestor viacerým novým nájomníkom. Zároveň avizoval, že vstupné pre Banskobystričanov a seniorov ostane na úrovni minulého roka. Druhú etapu úprav areálu plážového kúpaliska plánuje nájomca zrealizovať do 20. júna, kedy bude uvedený do prevádzky aj bazén I. Aj napriek tomu, že nájomca vypočul niektoré pripomienky mesta a obyvateľov, areál plážového kúpaliska má ešte stále viditeľné rezervy. Odborné útvary mestského úradu z obhliadky vyhotovia záverečnú správu, ktorá bude nájomcovi opätovne odoslaná na vyjadrenie. Na webe mesta zároveň vznikla podstránka k Plážovému kúpalisku v sekcii „Život v meste“ – „Plážové kúpalisko“ na ktorej budú pribúdať všetky podstatné informácie. Jej súčasťou je aj podnetovník. Vďaka nemu môžu návštevníci plážového kúpaliska odosielať mestu svoje podnety s fotografiami, ktoré budú preposielané nájomcovi na vyriešenie. Cieľom všetkých opatrení je prispieť k zlepšeniu celkového stavu tohto jedinečného priestoru.

02. Začali sa stavebné práce na vybudovaní najväčšej zelenej strechy v Banskej Bystrici

Začiatkom júna začal zhotoviteľ s prípravnými prácami súvisiacimi s kompletnou rekon-

štrukciou strechy na Základnej škole Sitnianska 32 v Sásovej, ktorá bude prebudovaná na vegetačnú. Realizáciou projektu pribudne v Banskej Bystrici najväčšia zelená strecha v meste, ktorou samospráva dosiahne nielen zlepšenie stavebno-technického stavu budovy, no zároveň predĺži jej životnosť a zlepší energetickú hospodárnosť mestského objektu. Prehrievanie strechy v letných mesiacoch a vysoké teploty v učebniach by tak mali byť už minulosťou. Harmonogram prác zohľadňuje záver školského roka. Vyučovanie bude prebiehať počas celého júna bez výrazných obmedzení. Od júla sa intenzita prác zvýši. Na realizáciu najväčšej zelenej strechy získala samospráva v minulom roku nenávratný finančný príspevok v objeme takmer dva milióny eur z projektu Adaptácia na zmenu klímy z Programu Slovensko 2021 – 2027.

03. Zmena úradných hodín Klientskeho centra a matriky počas letných mesiacov

Klientské centrum, Matričný úrad a ohlasovňa pobytu Mestského úradu v Banskej Bystrici budú v počas letných mesiacov od 1. júla do 31. augusta úradowať v zmenených otváracích hodinách. Klientské centrum bude verejnosti k dispozícii v pondelky, utorok a štvrtky od 7:30 do 15:30 hod., v stredu od 7:30 do 16:00 hod. a v piatky od 7:30 do 15:00 hod. Matričný úrad a ohlasovňa pobytu budú otvorené podobne, len vo štvrtky budú mať nestránkové dni.

04. Právna pomoc pri osobnom bankrote od júla zadarmo

Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia Ministerstva spravodlivosti a od roku 2006 poskytuje komplexnú právnu pomoc ľuďom v núdzi, ktorí v dôsledku nedostatku peňazí nemôžu využívať právne služby. Podmienky poskytnutia právnej pomoci v oblasti osobného bankrotu sa však od júla zmenia, kancelária Banská Bystrica preto v júni navýšila konzultačné kapacity. Stále bude platiť, že podmienkou pre poskytnutie právnej pomoci je aspoň jedna prebiehajúca exekúcia v trvaní najmenej jeden rok, ale od 30. júna už nebudú konzultácie v Centre právnej pomoci vo veci osobného bankrotu bezplatné. Konzultácia bude spoplatnená sumou 6 eur. Rovnakou sumou bude od 1. júla spoplatnená aj predbežná konzultácia v civilnoprávných veciach, pričom do 30. júna klient za predbežnú konzultáciu zaplatí 4,50 eur. Bezplatné už nebude ani vypísanie a odovzdanie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci vo veci oddĺženia. Od 1. júla bude za tento úkon Centrum právnej pomoci účtovať 50 eur. Splácanie pôžičky 500 eur, ktorá je odmenou pre správcu konkurznej podstaty,

sa z troch rokov skráti na dva roky, mesačné splátky sa teda od 1. júla zvýšia zo 14 eur mesačne na 21 eur mesačne.

05. Pozvánka na mestské zastupiteľstvo

Primátor mesta Ján Nosko zvolal na utorok 24. júna 17. zasadnutie Mestského zastupiteľstva v tomto volebnom období a na zasadanie pozýva aj obyvateľov Banskej Bystrice. Celý program zasadnutia mestského zastupiteľstva je zverejnený na webovom sídle www.banskabystrica.sk v sekcii Samospráva – Zasadnutia – Mestské zastupiteľstvo. Priamy prenos a záznam zasadnutia bude dostupný na portáli YouTube na kanáli TV ESO LIVE.

Foto: ŽSĽK

06. Na trati Banská Bystrica - Zvolen začal premávať Panter

Železničná spoločnosť Slovensko začiatkom júna vypravila do prevádzky na linke Banská Bystrica – Zvolen nový vlak typu Panter. Nový vlak s kapacitou 343 miest je nízkopodlažný, klimatizovaný, vybavený multifunkčným priestorom pre osoby s obmedzenou mobilitou, kočíky aj bicykle, disponuje Wi-Fi pripojením, zásuvkami, kamerovým a informačným systémom s automatickým počítaním cestujúcich. Dodávky vlakov Panter sú financované z eurofondov.

07. Oznam pre chovateľov hospodárskych zvierat

Regionálna veterinárna a potravinová správa Banská Bystrica vyzýva všetkých chovateľov, ktorí chovajú aspoň jedno zviera druhu hovädzí dobytok, ovca, koza alebo ošípaná, aby si splnili zákonnú povinnosť a pred začatím chovu zaregistrovali svoje chovné zariadenie podľa § 40a zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov. Cieľom registrácie je zabezpečiť aktuálne údaje o chovoch pre ochranu zdravia zvierat a ľudí a pre efektívne riadenie krízových situácií.

Stranu redakčne pripravil S. Jurtinus

Čoskoro sa dočkáme rekonštrukcie ďalších piatich mostov. Radvanskému mostu uzavretie nehrozí

Zlý stav mostov na Slovensku si uvedomuje aj súčasná vláda. Vo svojom programovom vyhlásení sa zaviazala, že na zníženie počtu mostov v zlom alebo havarijnom stave na cestách prvej triedy vyvinie maximálne úsilie. Mesto Banská Bystrica vykonáva postupné kroky k oprave zanedbaných mostov od roku 2014.

Cestnú infraštruktúru na Slovensku tvoria diaľnice, rýchlostné cesty, cesty I., II. a III. triedy a miestne komunikácie. Táto infraštruktúra bola pôvodne celá vo vlastníctve štátu, ale v rámci decentralizácie verejnej správy si štát ponechal vo vlastníctve iba diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy. Miestne komunikácie vrátane mostov štát síce v minulosti previedol na samosprávy, vlastníctvo niektorých mostov je však sporné. Cesty II. a III. triedy, vrátane mostov na týchto cestách, dostali v roku 2004 od štátu do vlastníctva samosprávne kraje. Najvyšší kontrolný úrad SR v správe z roku 2021, v ktorej sa zameriaval na rekonštrukcie, opravy a údržbu mostov, ktoré vlastní samosprávne kraje, skonštatoval, že súčasný systém komplexnej opravy mostov je nastavený neúčinne. Nedostatočné financovanie modernizácie mostných objektov vedie podľa NKÚ k ďalšiemu zhoršovaniu ich stavu a dlhodobým uzávierkam ciest. „Odstavenie mostu z prevádzky pritom predstavuje významnú ekonomickú, sociálnu, ale aj ekologickú záťaž pre dotknuté územie. Bezpochyby to má negatívny dopad nielen na rozpočet samosprávnych inštitúcií, ale mimoriadna situácia sa výrazne dotýka aj rodinných rozpočtov ľudí, ktorí žijú v danom regióne“, konštatoval vtedy podpredseda NKÚ SR Ľubomír Andrassy.

Rodí sa pilotný PPP projekt

Na území členských samospráv Únie miest Slovenska je 586 mostov, z nich 33% je v zlom, veľmi zlom alebo havarijnom stave. Podľa primátora Jána Noska, ktorý je zároveň viceprezidentom Únie miest Slovenska, by bolo potrebné revidovať vlastníctvo a správu mostov. „Množstvo týchto mostov nielen v Banskej Bystrici ale aj na Slovensku patrí do nadradenej dopravnej infraštruktúry. Mnohé z nich sú privádzajúce alebo výjazdové na rýchlostné cesty. Myslíme si, že tieto mosty by mali vlastniť buď Regionálna správa ciest, Slovenská správa ciest, prípadne Národná diaľničná spoločnosť.“ Únia miest Slovenska vláde tiež navrhla zmeny systému financovania samospráv a zriadenie Fondu na podporu regionálnej dopravy, z ktorého by samosprávy mohli financovať výstav-

bu a rekonštrukcie ciest a mostov. Vláda však preferuje financovanie prostredníctvom PPP projektov, teda cestou verejno-súkromného partnerstva. „Momentálne spúšťame PPP projekt na spôsob, ako dostať financie zo zahraničia a vyriešiť situáciu s mostami na cestách prvej triedy,“ povedal v marci tohto roka v Banskej Bystrici po stretnutí s primátorom mesta minister dopravy SR Jozef Ráž. V apríli rezort dopravy podpísal zmluvu v hodnote 7,6 milióna eur na poskytovanie poradenských služieb pri plánovanej rekonštrukcii mostov na cestách I. triedy s konzorciom vedeným firmou Wood & Company. V prípade, že sa tento pilotný projekt ukáže ako realizovateľný, následne doň ministerstvo podľa Jozefa Ráža zahrnie aj samosprávy.

Prvý z dvoch mostov na Mládežníckej je už zrekonštruovaný

Cesty a mosty na území obcí a miest síce podľa zákona od roku 2002 patria samosprávam, mnohé dopravné stavby však tieto neeviduujú vo svojom vlastníctve. Chýbajú k nim totiž projektové dokumentácie aj preberacie protokoly. Banská Bystrica začala spracovávať technicko-stavebné dokumentácie k mostom a lávkam na území mesta v roku 2014. Takzvané „Mostové zošity“ obsahujú všetky dostupné informácie o mostoch, no keďže kľúčová technická dokumentácia chýba, ako podklad pre rekonštrukciu nestačia. Mesto preto nadviazalo intenzívnu spoluprácu s riešiteľským tímom zo Žilinskej univerzity v Žiline, ktorá už vykonala podrobnú diagnostiku viacerých mostných objektov. V roku 2020 odborníci zo Žilinskej univerzity analyzovali stav dvoch mostov na Mládežníckej ulici na Fončorde a v roku 2023 bola ukončená rekon-

štrukcia prvého z nich – menšieho mosta pri otočke MHD. Obnova obojsmerného spodného mosta nad potokom Udurná v smere na križovatku s Poľnou ulicou bola kľúčová pre pripravovanú rekonštrukciu veľkého mosta, keďže naň bude presmerovaná doprava počas rekonštrukcie mosta spájajúceho Fončordu s mestskou časťou Radvaň-Kráľová. Projektová dokumentácia pre rekonštrukciu je hotová a v súčasnosti prebieha konanie o získanie stavebného povolenia. „Tento projekt je už aj zaradený na financovanie z európskych fondov. Mesto má rezervovaných milión eur, zvyšok, približne päťstotisíc eur zaplatí z vlastných zdrojov,“ povedal prvý zástupca primátora, Jakub Gajdošík.

Obnova mosta pri malej železničnej stanici začne v lete

Komplexná rekonštrukcia betónového mosta pri malej železničnej stanici by sa mala začať už v lete. V súčasnosti je uzavretý pre motorovú dopravu a chodci sú vedení stredom mosta. Odborníci jeho stav preskúmali v júli 2021. Samospráva už má na rekonštrukciu pripravenú projektovú dokumentáciu, vysúťaženieho dodávateľa a začiatkom júna bolo mestu doručené aj schválenie žiadosti o nenávratný finančný príspevok z európskych fondov vo výške približne 1,2 mil. eur. Most bude po rekonštrukcii rovnako široký, kvôli požiadavke Slovenského vodohospodárskeho podniku však bude mať nový tvar, aby jeho konštrukcia nezachytávala nánosy a naplaveniny pri prípadných záplavách. Pre vozidlá ale ostane uzatvorený aj po rekonštrukcii a sprejazdnený bude iba v mimoriadnych prípadoch pre dopravu na Uhlisko alebo pre záchranné zložky, keď bude potrebné dočasne uzatvoriť

niektorý z dvoch mostov ponad rieku Hron. „Promenádny most bude určený pre peších a cyklistov. Budú na ňom osadené lavičky a mobilná zeleň, ktorá prirodzene nadviaže na pripravovaný projekt oddychového parčíka pri malej železničnej stanici s prístaviskom pre vodákov. Na tento projekt už máme spracovanú dokumentáciu pre územné a stavebné konanie a v súčasnosti prebieha územné konanie,“ doplnil Jakub Gajdošík.

Rekonštrukcia mosta na Mládežníckej ulici už je vo fáze stavebného konania

Na mieste asanovaného mosta pri Kremničke bude stáť nový

Experti identifikovali havarijný stav mosta ponad rýchlostnú cestu R1 pri Kremničke v septembri 2024. Samospráva si tento posudok objednala kvôli bezpečnosti obyvateľov. Keďže porucha bola natoľko vážna, že akútne hrozil jeho kolaps, krízový štáb za účasti zástupcov mesta, Národnej diaľničnej spoločnosti, Dopravného inšpektorátu a Slovenskej správy ciest rozhodol o okamžitom uzatvorení mosta pre akúkoľvek dopravu, peších aj cyklistov. Následne krízový štáb rozhodol o jeho asanácii, ktorá sa uskutočnila tri dni po doručení alarmujúcej analýzy. „Most bol v takom zlom stave, že pre bezpečný prejazd po rýchlostnej ceste R1 by musel byť podopretý. Toto podopretie by nielenže stálo viac ako stotisíc eur, ale obmedzilo by aj jazdné pruhy rýchlostnej cesty. Keďže táto záchranná akcia by problém nevyriešila a ešte by aj skomplikovala jazdu po dôležitej dopravnej tepne, bolo prijaté rozhodnutie o zbúraní mosta,“ vysvetlil Martin Snopko poverený vedením Oddelenia údržby miestnych komunikácií a inžinierskych sietí mestského úradu. Aktuálne samospráva objednala projektovú dokumentáciu na vybudovanie nového mosta, na ktorú zo svojho rozpočtu vyčlenila viac ako dvestotisíc eur. Hotová by mala byť do konca roka 2025 a výstavba nového kremničianskeho mosta by sa mohla, v ideálnom prípade, začať už v roku 2026.

Radvanský most je v lepšom stave, ako sa predpokladalo

Keďže v rovnakom období ako kremničiansky most, teda koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia, bol podobnou technológiou vybudovaný aj radvanský most, pozornosť odborných útvarov mesta sa okamžite zamerala aj na túto stavbu. Navyše po zbúraní kremničianskeho mosta sa časť dopravy presmerovala práve naň. Oproti mostu pri Kremničke je ešte dlhší, keďže premostuje nielen rýchlostnú cestu R1 ale aj rieku Hron. Z preventívneho hľadiska preto mesto objednalo jeho diagnostiku a z vlastných zdrojov na to vyčlenilo vyše päťdesiat tisíc eur. Na most boli inštalované elektronické snímače

Na rekonštrukciu mosta pri malej železničnej stanici mesto získalo 1,2 mil. eur z eurófondov

a vykonaná záťažová skúška. Výsledkom diagnostiky od Žilinskej univerzity je, že most je v lepšom stave, ako sa čakalo. „Nezistili sme žiadnu nadmernú deformáciu mostovky ani statické trhliny v konštrukcii. Všetky naše analýzy potvrdili, že most je schopný prevádzky. Na moste je síce potrebné vyznačiť aktuálnu zatažiteľnosť, tá však bezpečne pokrýva bežnú mestskú dopravu,“ povedal vedúci riešiteľského tímu profesor Martin Moravčík z Katedry stavebných konštrukcií a mostov Stavebnej fakulty Žilinskej univerzity v Žiline. Pre predĺženie životnosti mosta a zlepšenie jeho technického stavu bude síce nevyhnutné vykonať niektoré opatrenia, ktoré vyplynú z ďalších konzultácií s expertmi a dopravnými inžiniermi, uzatvorenie však radvanskému mostu určite nehrozí.

Nový most dostane aj Šalková

Dopravnej situácii v Banskej Bystrici zásadným spôsobom pomôže aj predĺženie rýchlostnej cesty R1 v úseku Banská Bystrica – Slovenská Ľupča. Prinesie 12 nových mostných objektov – 5 mostov na R1, 4 mosty na ceste I. triedy a 3 mosty na cestách nižšej triedy. Pre dopravu v širšom regióne je najdôležitejší most pri Biotike Slovenská Ľupča, lebo jeho uzavretie by spôsobilo, že obchádzková trasa pre nákladnú dopravu by predĺžila cestu na Horehronie o dvesto kilometrov. Z hľadiska komfortu dopravy v Banskej Bystrici je podstatný nový most cez Hron v mestskej časti Šalková. „Aktuálny most je v zlom sta-

vebno-technickom stave a v prípade jeho odstavenia neexistuje adekvátna náhrada a prístup do tejto časti Šalkovej za Hronom by nebol možný,“ povedal hovorca Národnej diaľničnej spoločnosti Tomáš Ferenčák. Podľa jeho ďalších slov bude most trojpoľový s dĺžkou 73,6 metra a jeho súčasťou bude cyklochodník. Šírka nosnej konštrukcie mosta bude od 14 do 20 metrov. „Národná diaľničná spoločnosť v rámci svojich možností robí všetko pre čo najskoršie dokončenie a odovzdanie nových mostov do užívania obyvateľom Banskej Bystrice. Predpokladáme, že v roku 2027 už budú slúžiť motoristom v regióne,“ dodal Ferenčák.

Systematické kroky prinášajú výsledky

Ako skonštatoval primátor mesta Ján Nosko, niektoré mosty majú už 50 – 60 rokov, neboli stavané na tak frekventovanú dopravu, navyše vymizla železničná doprava a pribudla ťažká nákladná kamiónová doprava, ktorá sa podpisuje na zlom stave všetkých mostov. „Je to dlhodobý neriešený problém. Nebojím sa však povedať, že mesto Banská Bystrica patrí k mestám, ktoré postupne vykonávajú potrebné kroky k obnove zanedbaných mostov. Od môjho nástupu na post primátora v roku 2014 intenzívne pracujeme na náprave a spolupráca s odborníkmi prináša výsledky. Žiaľ, rozpočet mesta neumožňuje uspokojivo vyriešiť všetky naliehavé problémy s mostami naraz. Aj keď sme v ostatnom období vybudovali nový most v Iliashi, na Fončorde i v Jakube v celkovom objeme viac ako 2,1 mil. eur a do rekonštrukcií, diagnostiky a projektových dokumentácií investovali stovky tisíc eur z vlastných aj získaných zdrojov, stále to nie je dosť. Preto verím, že vláda nájde spôsob financovania, ktorý samosprávam pomôže tento problém vyriešiť. Kým sa tak stane, budeme v rámci našich možností ďalej pokračovať v systematických krokoch pre bezpečnú dopravu ľudí v našom meste,“ uzavrel primátor Ján Nosko.

S. Jurtinus

Vizualizácia mosta ponad Hron v Šalkovej

Foto: Národná diaľničná spoločnosť

Poslanecké názory

Troch poslancov nasledujúcich podľa abecedného poradia sme požiadali o komentár k aktuálnej téme mesiaca, ktorou je rekonštrukcia mostov. Druhou témou je stanovisko k stabilnej celoročnej téme, kde sme sa pýtali: „Ako vnímate priority obyvateľiek/obyvateľov vášho volebného obvodu?“

Martin Lunter

A Bezpečná a funkčná dopravná infraštruktúra je pre nás dlhodobou prioritou. Mestu sa v uplynulom období podarilo vybudovať nový most cez Hron v Iliashi, most v Jakube, ale aj spodný most na Mládežníckej ulici, čím sa zvýšila bezpečnosť aj komfort obyvateľov v týchto lokalitách. Z európskych fondov sa nám podarilo tento mesiac získať viac ako milión eur na výstavbu nového mosta pri malej železničnej stanici. Pripravujeme aj výmenu veľkého mosta na Mládežníckej ulici, dôležitej dopravnej tepny spájajúcej Radvaň s Fončordou. Náročnejšou výzvou sú mosty ponad rýchlostnú cestu R1, ktoré nie sú vo vlastníctve mesta, napriek tomu mesto aktívne realizuje kroky na ich opravu. Z vlastného rozpočtu investujeme do diagnostiky a zlepšovania ich technického stavu. Preto sme vyčlenili aj financie na projekt výstavby nového mosta ponad R1 v Kremničke. Naším cieľom je systematicky sa starať o mestskú infraštruktúru a zabezpečiť, aby bola nielen funkčná, ale predovšetkým bezpečná pre všetkých obyvateľov.

B Sídliisko Sásová čakajú pozitívne zmeny. V rámci projektu Zelené sídliská sa pripravuje revitalizácia Jelšového hájika, ktorý je obľúbeným miestom oddychu. Súčasťou tejto obnovy bude aj výstavba nového hokejbalového ihriska s kompletným zázemím, ktoré prejde na formát 3+1, čím sa zlepšia podmienky pre deti a mládež. Zlepšenia sa dočkajú aj chodníky. Pripravuje sa projektová dokumentácia pre rekonštrukciu chodníkov na Magurskej, Kráľovohoľskej a Krivánskej ulici. Zároveň mesto pripravuje aj rekonštrukciu chodníkov na Ďumbierskej ulici, konkrétne v spodnej časti Sásovej, kde je ich stav už dlhodobo nevyhovujúci. Tieto projekty predstavujú rozsiahlu investíciu do verejného priestoru a základnej infraštruktúry sídliska. Cieľom je zlepšiť kvalitu života obyvateľov a vytvoriť príjemnejšie, bezpečnejšie a funkčnejšie prostredie pre každodenný život. Realizácia prinesie dlhodobé benefity – lepšiu dostupnosť, bezpečnosť chodcov, viac možností pre aktívny oddych a modernizáciu verejného priestoru na najväčšom sídlisku v meste.

Martin Majling

A V rámci celého Slovenska čoraz viac rezonuje potreba rekonštrukcii a opráv mostných objektov. Samosprávy dlhodobo žiadajú o financie zo strany štátu na potrebné opravy mostov, keďže mnohé z miest, obcí a samosprávnych krajov nemajú zdroje na riešenie týchto problémov. Práve preto som veľmi rád, že sa nám ako mestu darí postupne rekonštruovať jednotlivé mosty v našom meste. Pred dvomi rokmi sme zrekonštruovali menší most na Mládežníckej ulici a aktuálne máme rozbehnuté projekty na rekonštrukciu väčšieho mosta na Mládežníckej ulici i mosta pri malej železničnej stanici, pričom väčšinu financií sme získali z európskych financií. Zároveň sme si potvrdili stále vyhovujúci stav Radvanského mosta, ktorý sa našťastie nemusí zbúrať, potrebné je na ňom vykonať len požadované opatrenia vyplývajúce z odborného posúdenia, aby sme predĺžili jeho životnosť. Najväčšou výzvou však ostáva výstavba nového Kremničianskeho mosta, no verím, že sa nám ho v dohľadnej dobe podarí vybudovať.

B Podnety na riešenie rôznych oblastí v Sásovej Rudlovej sa ku mne dostávajú nielen od obyvateľov, ale viaceré osobne zbieram pri mojom každodennom pohybe v Rudlovej a Sásovej. Dlhodobo evidujem záväzok zrekonštruovať chodník na ulici Tatranská, ktorý plánujeme opraviť v budúcom roku a tiež cesty Pieninská, kde by sa mali začať práce už počas leta. Ďalší výrazne technicky zhoršený stav chodníka Starohorská, Sitnianska a čiastočne Tatranská, sa nám darí opravovať práve v tomto období vďaka úspešnému získaniu mimorozpočtových zdrojov. Počas tohto roka sa opraví aj časť chodníka na Ďumbierskej ulici, vykonajú sa opravy na Rudohorskej ulici a najneskôr v budúcom roku by sa malo začať aj s výstavbou prvých parkovísk za Tatranskou ulicou. Popritom vnímam aj dôležitosť revitalizácie športovísk, detských ihrísk, či oddychových zón. Z týchto aktivít sa nám podarilo zrekonštruovať posedenia v Sásovskej doline, komplexne sme zrekonštruovali ihrisko na plážový volejbal a plánovaná je aj výmena dopadových plôch pod detskými hernými prvkami vo vnútrobloku Sitnianska.

Mgr. Ružena Mat'ašeje

A Ako poslankyňa za mestskú časť Fončorda vnímam problematiku mostov veľmi intenzívne. Na Mládežníckej ulici máme dopravný uzol, ktorý ovplyvňuje celé širšie územie. Rekonštrukcia prvého z dvojice mostov, pri otočke MHD, bola nevyhnutná a som rada, že sa ju podarilo zrealizovať. Jeho dobrý technický stav je kľúčový pre prípadnú opravu veľkého mosta. Tento most by sa v tom prípade stal náhradným dopravným spojením pre celú lokalitu. Táto rekonštrukcia je len prvým krokom. Pred nami je ešte významnejší projekt – obnova veľkého mosta ponad potok Udurná smerom na Radvaň. Jeho stav si vyžaduje dôslednú prípravu, ktorej cieľom je zabezpečiť plynulé presmerovanie dopravy bez zbytočných dopravných kolapsov. Som rada, že už prebieha povoľovací proces a projekt je pripravený na financovanie, vrátane využitia európskych fondov. Uvedomujeme si, že ide o dlhodobý proces – nielen kvôli technickej náročnosti, ale aj kvôli limitom rozpočtu mesta. Preto považujem za dôležité, aby vláda SR vytvorila systémové riešenia pre financovanie údržby a opráv mostov. Ako poslankyňa budem naďalej pozorne sledovať a podporovať všetky kroky, ktoré vedú k zlepšeniu dopravnej infraštruktúry na Fončorde a v celom meste. Mosty nie sú len betónové konštrukcie – sú to spojenia medzi ľuďmi, medzi mestskými časťami a prepájajú náš život v meste.

B Ako obyvateľka Fončordy vnímam parkovanie ako každodenný problém, ktorý sa už nedá obísť. Nielen v čase, keď sa vraciam z práce a ťažko hľadám miesto pred vlastným domom, ale zo spätnej väzby od obyvateľov. Fončorda je hustá sídlisková zóna, kde počet áut už dávno prerástol kapacitu pôvodne plánovaných parkovísk. Problém sa doteraz neriešil systémovo a situácia je už citeľná. Preto vítam, že mesto pristúpilo k zavedeniu novej parkovacej politiky na princípoch rezidentských zón. Fončorda je na rade v najbližších rokoch. Uvedomujem si, že ide o zmenu, ktorá vyvoláva otázky aj obavy. Ale verím, že nám pozitívne skúsenosti z iných mestských častí, prinesú poriadok a istotu, že večer po práci nájdeme miesto na zaparkovanie.

K obnove banskobystrických lesov prispeli aj žiaci

Mestské lesy Banská Bystrica vysadia každú jar tisíce stromčekov. Zabezpečiť chcú predovšetkým pestré drevinové zloženie lesov, pretože zmiešané porasty lepšie odolávajú klimatickým zmenám, ktorých sme v posledných rokoch svedkami. Do svojich aktivít zapájajú aj verejnosť.

Mestské lesy Banská Bystrica každý rok zalesňujú najmä miesta, ktoré boli postihnuté kalamitami. Tento rok vysadili na svojom území spolu 36 300 stromčekov (11 000 jedličiek, 14 900 smrekov, 3 850 smrekovcov, 900 borovic, 4 150 bukov a 1 500 dubov). Podľa Jozefa Jankova, hlavného inžiniera Mestských lesov Banská Bystrica, minulý rok sa veterná smršť mestským lesom vyhla, problémy však narobilo sucho a podkôrny hmyz. „Jeden suchý rok sa v lese prejavuje ešte ďalšie dva, tri roky. Navyše ako dôsledok globálnych zmien klímy sa v našich lesoch začalo šíriť hubové ochorenie napádajúce jasene, ktoré následne vypadávajú z našich lesných porastov. Snažíme sa o to, aby lesné porasty boli čo najpestrejšie. Keď máme v poraste osem až desať druhov drevín, ak aj jedna, dve dreviny vypadnú, stále je to les, ktorý plní všetky funkcie, ktoré má plniť. V našich lesoch, našťastie, nemáme rozsiahle smrekové monokultúry. Naše porasty sú drevinovo veľmi pestré, čiže aj keď smrek v dôsledku premnoženia lykožrúta smrekového vypadáva z našich lesov, nevznikajú nám väčšie plochy holín.“ K jarnému zalesňovaniu mestských lesov prispeli svojou brigádou aj ôsmaci

zo Základnej školy Moskovská. Ako uviedla učiteľka Katarína Riečanová, myšlienka sadenia stromčekov vznikla v rámci programu Erasmus+, ktorý na škole funguje dlhé roky. „Žiaci v rámci programu cestujú po Európe a aj keď preferujeme ekologickejšiu dopravu, najmä vlaky, nie vždy sa to dá a niekedy sme museli cestovať aj lietadlami. Hľadali sme preto spôsob, ako vykompenzovať našu uhlíkovú stopu. S nápadom sadenia stromčekov sme oslovili Mestské lesy Banská Bystrica, vyšli nám maximálne v ústrety a naša spolupráca trvá už niekoľko rokov.“ Počas brigády žiaci vysadili v Laskomerskej doline 200 sadeníc jedle, borovice a smrekovca a aspoň

symbolicky tak vykompenzovali precestované kilometre. Do zážitkového učenia banskobystrickí lesníci zapájajú všetky cieľové skupiny. „Lesnej pedagogike sa venujeme systematicky v rámci možnosti počas celého roka. Spolupracujeme s Lesným klubom Mravenisko, ktorý je určený pre deti predškolského veku, so žiakmi základných škôl sadíme stromčeky a v zime vynášame do lesa zvieratám soľ. Pre stredoškolákov máme pripravené pokročilejšie aktivity v rámci projektu Lesu zdar! a prebieha u nás aj výučba niektorých predmetov študentov Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene,“ povedal Jozef Jankov. Mestské lesy Banská

Bystrica s.r.o. hospodária od roku 1995 na výmere 7 363 ha lesných pozemkov. Rozprestierajú sa na území Slovenského Rudohoria, Kremnických vrchov, Veľkej Fatry a časti Starohorských vrchov od nadmorskej výšky 340 m.n.m. pri rieke Hron po 1498 m.n.m. na vrchu Malá Krížna. Z tejto výmery tvorí 65 percent hospodársky les, 10% les osobitného určenia a 25% zaberajú ochranné lesy. Cieľom hospodárenia spoločnosti je dosiahnutie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov.

S. Jurtinus

Žiaci ZŠ Moskovská sadia stromčeky v Laskomerskej doline.

Foto: MaÚ BB

Pátranie po pôvodcovi odpadu sa neskončilo

Potraviny po uplynutí dátumu spotreby je pri správnej separácii možné použiť na výrobu hnojív alebo bioplynu. Vo forme nelegálnej čiernej skládky sú však rizikom pre ľudí aj zvieratá.

V máji sa na troch miestach v Banskej Bystrici našlo spolu tridsať vriec s potravinami živočíšneho pôvodu neskoro po dátume spotreby. Nachádzali sa v nich pokazené balené mäsové a mliečne výrobky, vajcia, konzervy a šaláty. Dva prípady sa vyskytli v Sásovej smerom ku kameňolomu a jeden pri parkovisku na Pieňinskej ulici. K nelegálnym skládkam bola privolaná polícia aj Regionálna veterinárna a potravinová správa Banská Bystrica. Všetky nálezy, vzhľadom na ich obsah vykazujú podobné znaky, preto sa možno domnievať, že ide o rovnakého pôvodcu. „Regionálna veterinárna a potravinová správa Banská Bystrica vykonala potrebné úkony na zdokumentovanie miesta a predmetu nelegálnych skládok bývalých potravín živočíšneho

pôvodu. Na základe zistených skutočností, ich následným vyhodnotením a vykonaním ďalších postupov však nezistila pôvodcu nelegálnych skládok,“ povedal Milan Cikrai z Odboru zdravia a ochrany zvierat Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy Banská Bystrica. Nelegálna skládka z potravín živočíšneho pôvodu dávno po dátume spotreby okrem odpudivého zápachu a vzhľadu má, podľa Cikraia, aj negatívne ekologické dôsledky. Láka totiž divo žijúce zvieratá a môžu s ňou prísť do kontaktu i spoločenské zvieratá pri prechádzkach s majiteľmi. Pokazené potraviny tak môžu negatívne ovplyvniť ich zdravotný stav, keďže v rozkladajúcich sa potravinách živočíšneho pôvodu sa množia patogénne mikroorganizmy a vznikajú

rôzne chemické látky, ktoré sú toxické pre zdravie ľudí a zvierat. V prípade, že disponujete informáciami o možnom pôvodcovi nelegálnych skládok, nahláste to na Mestskú políciu Banská Bystrica (tel. č. 159), Okresné riaditeľstvo policajného zboru Banská Bystrica (tel. č. 158), alebo na Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu Banská Bystrica (tel. č. 048/4125602). V zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti hrozí fyzickej osobe, ktorá spôsobí nelegálnu skládku pri škode do 750 eur pokuta od 400 do 1 000 eur, právnickej osobe hrozí sankcia vo výške od 400 do 3 500 eur. Pôvodcovi nelegálnej skládky pri škode prevyšujúcej 750 eur navyše hrozí aj trestné stíhanie.

red.

Rekonštrukcia chodníkov prispeje k výraznej debarierizácii Fončordy

Vďaka získaným financiám vo výške cca 1,6 mil. eur z Plánu obnovy a odolnosti SR sa už aj na Fončorde rozbehli stavebné práce na najrozsiahlejšej rekonštrukcii chodníkov. Spojená je s realizáciou cykloopatriení, bezbariérových prvkov i úpravou pre slabozrakých. Ide o chodníky na uliciach Tulskej, Moskovskej, Mládežníckej, Družby, Internátnej, Okružnej a Oremburskej. Súčasťou projektu je na viacerých miestach aj výmena verejného osvetlenia, obnova autobusových zastávok, úprava kontajnerových stojísk, nové priechody pre chodcov, vegetačné úpravy a osadenie mobiliáru.

Vysúfažený zhotoviteľ začal s realizáciou stavebných prác na Tulskej ulici. Práve tam umožňovala šírka vozovky vytvoriť bezpečnú obojsmernú cyklotrasu na úkor jedného z dvoch jazdných pruhov v jednosmerke, ktorý sa pre dopravu využíval len minimálne. Bezpečnou cyklotrasou sa tak okrem okolitých bytových domov prepojí aj jedna z najväčších banskobystrických záhradkárskych oblastí nad Tulsou ulicou. V tejto lokalite zároveň dôjde k rekonštrukcii dvoch autobusových zastávok, chodníka a cesty od Kyjevského námestia po zastávku MHD na Tulskej č. 8. „Práce budú pokračovať obnovou chodníkov na Moskovskej, Oremburskej a Mládežníckej ulici. V závere leta by mala nasledovať rekonštrukcia chodníkov na ulici Družby a Okružnej, na jeseň sa stavebné mechanizmy presunú na Internátnu ulicu. Ide o najväčšiu rekonštrukciu chodníkov, aká sa kedy na Fončorde uskutočnila v jednom roku, čo výrazne prispeje aj k debarierizácii tejto mestskej časti,“ povedal primátor mesta Ján Nosko. Celkovo ide o trasu, ktorá pozostáva

Foto: MŠÚ BB

z rekonštrukcie zhruba 2,5 kilometra chodníkov a z realizácie cyklo opatrení na komunikáciách v rozsahu 4,5 km. Takto rozsiahla úprava chodníkov s dôrazom na debarierizáciu výrazne prispeje k zvýšeniu komfortu, najmä osobám s pohybovými ťažkosťami alebo rodičom s kočíkmi. Nadväzovať budú na už vybudované združené chodníky pre peších a cyklistov, ktoré boli realizované pred pár rokmi pri rekonštrukcii dvojkilometrového úseku cesty medzi kruhovým objazdom na Tajovského ulici a Poľnou ulicou. Zároveň sa napoja na plánovanú cyklotrasu, ktorá pre-

pojí Fončordu s Radvaňou novým bezpečným a osvetleným koridorom medzi Okresným policajným riaditeľstvom na Okružnej ulici a obchodným centrom Kaufland na Nám. E. Štúra, pri ktorom sa plánuje výstavba cyklotrasy spájajúcej centrum mesta a mestskú časť Radvaň. Obyvatelia Fončordy sa tak vďaka tomuto prepojeniu v budúcnosti bezpečne dostanú do rôznych častí mesta na bicykli. „Na Okružnej ulici počítame s obnovou chodníka od Nového Kališťa až po Modrý kostolík, pričom v jednom úseku popri chodníku vzniknú aj pozdĺžne parkovacie miesta. Počas rekonštrukcie chodníkov na ulici Nová a Internátna prejde opravou aj priestor zastávky MHD pri nákupnom centre Astra, ktorej obnovu obyvatelia požadovali dlhodobo. Veríme, že táto rozsiahla obnova chodníkov nielen na Fončorde, ale v celom meste, ktorej súčasťou sú aj bezbariérové opatrenia, nové priechody pre chodcov a autobusové zastávky, prispeje k vyššiemu komfortu obyvateľov,“ povedal Jakub Gajdošík, 1. zástupca primátora. Z. Marhefková

Z ulíc zmiznú nevyhovujúce stánky a trafiky

V najbližšom období budú odstránené stánky s neznámym majiteľom, ako aj tie, ktoré vlastníkov síce majú, no sú v zlom technickom stave. Nájomné zmluvy už samospráva predlžovať neplánuje.

Mestský úrad za uplynulé mesiace zaktualizoval majetkové pomery a nájomné zmluvy súvisiace s nefunkčnými stánkami umiestnenými na pozemkoch mesta. Stánky kedysi slúžiace ako trafiky dnes špatia mesto a v mnohých prípadoch neplnia účel, pre ktorý vznikli. Cieľom mesta je znížiť vizuálny smog. Pasportizáciu takmer 50 novinových stánkov vypracovalo Oddelenie obchodu a služieb MsÚ v Banskej Bystrici. „Zmapovali sme všetky stánky, ktoré sa nachádzajú na mestských pozemkoch, ako aj nájomníkov. Niektoré stánky sú na pozemkoch mesta umiestnené bez uzatvorenej nájomnej zmluvy. Na úradnej tabuli sme zverejnili verejnú výzvu pre vlastníkov stánkov, ktorí nie sú mestu známi, aby v lehote tridsať dní zabezpečili ich odstránenie. Inak ich odstráni mesto. Ide o stánky na

Mládežníckej ulici, v trase plánovanej cyklotrasy a na Ďumbierskej ulici pri špeciálnej základnej škole,“ povedala Dana Cibulková z oddelenia obchodu a služieb. Oslovení boli aj majitelia neprevádzkovaných stánkov so zlým technickým stavom, ktorých mesto vyzvalo, aby ich z pozemkov mesta na vlastné náklady odstránili. Nájomné zmluvy s nimi už samospráva neplánuje predlžovať a bude sa snažiť s nájomcami dohodnúť na ich ukon-

Foto: MsÚ BB

čení. Oddelenie architekta mesta zároveň pripravuje manuál verejných priestranstiev, ktorý má tiež ambíciu takéto zariadenia výrazne redukovať. „Jasne vymedzíme lokality, kde bude možné stánky umiestňovať a kde, naopak, nie. Zároveň pôjde o typovo jednotný dizajn nových stánkov pre celé mesto. Staré nevyhovujúce stánky je potrebné odstrániť aj z dôvodu plánovaného projektu rekonštrukcie autobusových zastávok MHD. Vizuálny smog chceme kontinuálne vo verejných priestoroch obmedzovať. koncepcia, resp. manuál verejných priestorov z pohľadu regulácie umiestňovania stánkov bude zapracovaný do územného plánu mesta,“ doplnil Martin Pavelek, architekt mesta. Z. Marhefková

Desiatykrát sme ocenili mladé talenty

Na pôde mestského úradu sme opäť privítali talentovaných žiakov, ktorých nominovali základné školy, športové kluby a základné umelecké školy. Ocenenie si vyslúžili vďaka svojmu nadaniu a vynikajúcim výsledkom.

Tieto stretnutia so žiakmi, ktoré sa konajú raz za štvrtrok, majú podľa Martina Majlinga, druhého zástupcu primátora, nielen povzbudiť deti, že ich úsilie má zmysel, ale majú byť aj motiváciou pre ďalšiu prácu s mládežou. „Vážim si, že svoj voľný čas venujete zmysluplnej činnosti a ďakujem aj vašim rodičom, starým rodičom, trénerom a učiteľom, ktorí vás podporujú a vytvárajú vám podmienky pre rozvoj,“ povedal na stretnutí. Ako dodal, zodpovednosť a cieľavedomosť, ktorú si žiaci usilovnou prácou budujú, sú dobrým predpokladom pre ich ďalšie životné úspechy v budúcnosti.

Matúš Pavlík • vzdelávanie •

Matúš je výborný žiak. V ZŠ Slovenského národného povstania dlhodobo dosahuje výborné študijné výsledky, je cieľavedomý, usilovný a vždy pripravený učiť sa nové veci. Podľa jeho vlastných slov má v škole rád, možno okrem fyziky, všetky predmety. Je aktívny a rád sa zapája do mimoškolských aktivít, podujatí či projektov. Jeho iniciatívnosť a zmysel pre zodpovednosť podľa jeho triednej učiteľky Lenky Adamovej prispievajú k pozitívnej atmosfére školy a vytvárajú priestor na spoluprácu a rozvoj aj pre ostatných žiakov. Okrem výborných študijných výsledkov je Matúš aj nádejný futbalista. Tomuto športu sa začal venovať v roku 2016 ako štvorročný. Prvé futbalové roky strávil v MFK Dukla Banská Bystrica, v roku 2019 vstúpil do Futbalovej školy Mareka Hamšíka a aktuálne prestúpil do Spartaka Trnava. Počas šiestich rokov pôsobenia v najvyššej slovenskej futbalovej súťaži s tímom vyhrali množstvo turnajových trofejí doma i v me-

Fotografie: MŠÚ BB

dzinárnej konkurencii a získal aj viacero individuálnych ocenení za najlepšieho strelca či najlepšieho hráča turnaja. Veľkým prekvapením pre učiteľov, ale aj pre samotného Matúša bolo odhalenie jeho hudobného talentu. Krásne spieva ľudové piesne. Trikrát po sebe získal na súťaži Slávik Slovenska v silnej konkurencii 3. miesto.

Radoslava Jasenčáková • kultúra •

Desaťročná Radka, žiačka ZŠ Slobodného slovenského vysielateľa, sa hre na violončele venuje od piatich rokov. Zvuk tohto nástroja ju jednoducho okúzli a keď jej mama navrhovala, aby sa radšej naučila hrať na gitare, Radka trvala na svojom. Dosahuje výborné výsledky, účinkuje na koncertoch a úspešne reprezentuje Súkromnú základnú umeleckú školu R. Tatára pod vedením učiteľky Daniely Szeghő, na rôznych, aj medzinárodných, súťažiach. Prvé miesto v medzinárodnej violončelovej súťaži Jana Vychytila v Prahe získala opakovane v rokoch 2023 a 2024 a na prvom mieste sa umiestnila aj v súťaži Rajecká hudobná jar. Hrala aj v Slovenskom inštitúte vo Viedni. Ďalšie

úspechy dosiahla na súťaži Detvianska zlatá struna, na súťaži v Brezne a v Dolnom Kubíne. V rozvoji jej pomáha aj o tri roky staršia sestra, ktorá rovnako úspešne absolvuje súťaže v hre na husliach. Radka vyniká nielen v hudobnom, ale aj vo výtvarnom umeleckom vyjadrovaní. V statnom čase objavila okrem kreslenia novú vášň - háčkovanie zvieratiek pre kamarátov a rodinu.

Alexandra Gregušová • šport •

Alexandra zo ZŠ Radvanská už od malička vedela, že sa chce venovať atletike a v pätnástich rokoch je už ako reprezentantka Atletického klubu ŠK UMB Banská

Bystrica viacnásobnou majsterkou Slovenska v atletike v kategórii staršieho žiactva aj v kategórii dorasteniek. Na Svetovej gymnaziáde 2025 v apríli v Srbsku vybojovala 1. miesto ako členka štafety v behu na 4 x 100 metrov a 3. miesto v skoku do diaľky. Zatiaľ sa venuje viacboju, ktorý obsahuje bežecké disciplíny, skoky do výšky aj do diaľky, hod oštepom a vrh guľou. Mesto Banská Bystrica Saša reprezentovala aj v partnerskom meste Halberstadt na športovom festivale mládeže, odkiaľ si v konkurencii rovesníkov zo štyroch krajín priniesla niekoľko medailí. Školu popri tréningoch stíha aj bez individuálneho študijného plánu a v septembri nastúpi na športové gymnázium. Jej učiteľia a spolužiaci i tréner Ivan Čillík sa zhodujú, že Alexandru ctí obetavosť, úprimnosť, skromnosť a pracovitosť. Okrem atletiky ju bavia aj iné športy, najmä vybíjaná a volejbal a jej snom je vyhrať medailu na olympijských hrách.

S. Jurtinus

Pripravujeme návštevnícke parkovacie karty

Novinkou parkovacej politiky mesta je návrh návštevníckych parkovacích kariet. Rezidenti s trvalým pobytom v rezidentských zónach by ku každej prvej rezidentskej karte dostali bezplatnú návštevnícku kartu, ktorá bude obsahovať 100 bezplatných parkovacích hodín. Rezidenti by ich mohli využiť počas roka pre svoje návštevy. V prípade odsúhlasenia navrhovaných zmien, nájdú držiteľia prvej rezidentskej karty návštevnícku kartu automaticky v aplikácii datamesta.banskabystrica.sk bez toho, aby o ňu museli požiadať. V rámci

aplikácie bude možné zadať EČV a počet hodín, ktoré sa budú postupne odpočítavať. Starší ľudia môžu dať do aplikácie prístup svojim deťom, ktoré ju budú môcť obsluhovať, keď prídu na návštevu. Návrh mesta je zároveň vydať návštevnícku kartu so 100 hodinami tiež obyvateľom, ktorí nevlastnia auto a nie sú držiteľmi rezidentskej parkovacej karty. V prípade, ak má takáto osoba viac ako 70 rokov alebo je držiteľom parkovacieho preukazu ŤZP, nemá vyhradené parkovacie miesto a nemá rezidentskú parkovaciu kartu,

bude mať nárok na 200 bezplatných parkovacích hodín. O kartu si bude možné požiadať bezplatne prostredníctvom aplikácie alebo v Klientskom centre mestského úradu. Návrh odsúhlasila Komisia pre dopravu, verejný poriadok a bezpečnosť a 24. júna bude návrh prerokovaný na zasadnutí mestského zastupiteľstva. Ak navrhované zmeny poslanci odsúhlasia, rezidenti by mali mať svoje prvé návštevnícke karty s bezplatnými parkovacími hodinami k dispozícii od 15. júla 2025.

red.

Invázne rastliny môžu spôsobiť popáleniny

Prevenia je finančne najpriateľnejší a najjednoduchší spôsob boja proti inváznym druhom. Zamedzenie zavlečenia potenciálne invázných druhov je prvým a najdôležitejším spôsobom ochrany ekosystémov územia. Predstavujeme ďalšie druhy invázných rastlín na Slovensku.

Fotografie: ŠOP SR

Zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*)

Trvácna rastlina dorastajúca do výšky 50 až 150 cm. Byle sú drsné chlpaté a husto olistené. Listy vyrastajú striedavo, sú kopijovité, ostro pílkovité, smerom ku vrcholu stonky zmenšujúce sa. Súkvetie tvorí chocholikatá metlna, tvorená

úbornými drobnými žltými kvetmi. Okrajové jazykovité samčie kvety sú len trochu dlhšie ako vnútorné samičie kvety. Kvitne v auguste až októbri. Plodom sú nažky s jemným páperím na okraji. Šíri sa vegetatívne aj generatívne. Prevažuje šírenie semenami, ktoré sú ľahké

Foto: Shutterstock

Boľševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*)

Boľševník obrovský je rastlina z čeľade zelerovitých. Táto rastlina dorastá až do výšky 2 – 5 metrov. Jej byľ je hrubá, pozdĺžne ryhovaná, v hornej časti môže byť aj rozkonárená. Spodné listy v listovej ružici sú veľké, trojpočetné,

hlboko ostro vykrajované. Listy nachádzajúce sa na stonke vyššie sa postupne zmenšujú. Na vrchole stonky sa vytvára v období od júna do júla mohutné súkvetie – okolík, zložený z drobných bielych kvetov. Uvedený druh je aj samoopelivý, takže aj jedna osamotená rastlina dokáže vytvoriť semená. Tie sú následne produkované v desiatkach tisícoch. Sú pomerne veľké a ľahké, prenášané vetrom alebo vodou na väčšie vzdialenosti. Dokážu v pôde prečkať roky (klíčivosť si zachovávajú aj po 7 rokoch). **POZOR:** Spôsobuje vážne poškodenia kože

a pomocou páperia na nožkách sú roznášané na veľké vzdialenosti. Semená dokážu dozrieť aj na odtrhnutej rastline, ak je na mieste ponechaná a nedošlo k jej likvidácii. Vegetatívnym spôsobom sa šíri pomocou plazivého rozkonáreného podzemku, z ktorého vyrastajú nové rastliny. **Metódy odstraňovania:** Vhodným spôsobom odstraňovania je kosenie alebo mulčovanie porastov zlatobyľe v čase pred kvitnutím rastlín, aby sa zabránilo tvorbe a následnému rozšíreniu semien. Užitočná je aj pastva oviec alebo dobytky. Pri menších porastoch sa využíva vykopávanie a vytrhávanie rastlín. Používa sa aj chemický spôsob s aplikáciou herbicídneho prípravku alebo kombináciou kosenia a následného postriekania herbicídmi, keď rastliny opätovne vyrastú po pokosení. Pre elimináciu rastlín je potrebné opakovať tieto zásahy niekoľko rokov za sebou.

podobné popáleninám! Pri uvedenom druhu je potrebné dodržiavať prísne zásady pri manipulácii s časťami rastliny a používať ochranný odev a rukavice. **Metódy odstraňovania:** Pri menších porastoch alebo jednotlivých rastlinách je možné využívať vykopávanie alebo vytrhávanie. Väčšie porasty sa odporúčajú kosiť alebo mulčovať v období pred kvitnutím druhu, aby nedošlo k vytvoreniu semien. Zásah je potrebný v priebehu roka zopakovať. Účinnou metódou je ostríhvanie nezrelých súplodí, približne 2 až 3 týždne po odkvitnutí druhu, keď sú vytvorené ešte len nezrelé semená. Odstrihnuté súplodie sa umiestni do igelitového vreca, tak aby semená neopadli a na vhodnom mieste sa spáli. Odstrihnutím súplodí počas vegetačnej sezóny sa rastlina oslabí alebo zahynie. Pri odstraňovaní druhu sa využíva aj postrek registrovaným prípravkom na ochranu rastlín (herbicídmi) alebo kombinovaný spôsob mechanického a chemického odstraňovania. Vtedy sa porasty druhu najprv mechanicky odstránia (pokosia alebo zmulčujú) a následne po opätovnom raste rastliny sa postriekajú herbicídmi.

Oddelenie životného prostredia, MsÚ BB

Doplnenie poškodeného úseku schodiska Švermova - Hutná

Zábradlia v meste sa v budúcnosti farebne zjednotia. Podľa návrhu hlavného architekta mesta budú zábradlia v centrálnej mestskej zóne antracitové a na sídliskách a v okrajových častiach mesta postupne zmizne červená a nahradí ju svetlošedá v odtieni biely hliník. Takýto náter dostane aj opravené zábradlie na schodisku Švermova – Hutná.

Fotografie: MsÚ BB

Zábradlie pri podchode k mostu k zimnému štadiónu

Foto: MsÚ, BB

ODKAZ PRE
STAROSTU

Mestskí policajti v roku 2024 prijímali priemerne dvadsať oznamov denne

Správa o činnosti Mestskej polície Banská Bystrica za rok 2024 detailne dokumentuje každodennú prácu príslušníkov mestskej polície. Mestské zastupiteľstvo správu prerokuje na svojom zasadnutí 24. júna.

Náčelník Mestskej polície Banská Bystrica Viliam Pischko sa musel v minulom roku vysporiadať s odli- vom príslušníkov, ktorí zbor opusti-

li najmä z dôvodu, že splnili podmienky na získanie výsluhového príspevku. Z celkového plánovaného počtu 72 ich preto bolo v službe o 12 menej. Plánovaný počet síce zbor nemá ani dnes, počet príslušníkov sa však medzičasom zvýšil a je stabilizovaný.

Pripravujú edukatívny polygón

Referentky mestskej polície pre prevenciu vlni zorganizovali 52 prednášok a besied na viaceré témy od závislosti, pravidiel slušného a bezpečného správania cez duševné zdravie až po dopravnú výchovu. Práve na úseku prevencie plánuje mestská polícia v budúcnosti využiť svoje priestory v Základnej škole Magurská na preventívny projekt Polygón. „Navodíme tam rôzne situácie, na ktorých budeme robiť prednášky na tému drogovej problematiky, trestnoprávnej zodpovednosti, požívania alkoholu, šikany a kyberšikany, lebo doba je čím ďalej horšia v školách aj v spoločnosti. Agresivita sa prenáša z internetu do ulíc a zvyšuje sa medzi ľuďmi navzájom aj voči príslušníkom mestskej polície. Robíme všetko pre to, aby sme tento stav zvrátili,“ skonštatoval Viliam Pischko. Najväčšia časť preventívnych aktivít mestskej polície je zameraná na školákov. Pre požívanie alkoholu a iných návykových látok mestská polícia minulý rok riešila 8 maloletých a 22 mladistvých. Polovicu prípadov tvorili dievčatá, z toho 3 mali menej ako 15 rokov. Počas minulého roka mestská polícia prijala 7 366 oznamov, čo je v priemere 20 oznamov na deň. Týkali sa najmä porušovania vjazdu a parkovania motorových vozidiel v pešej zóne, státiach vozidiel na miestach, kde je to zakázané, požívania alkoholických nápojov na verejných priestranstvách, rušenia nočného pokoja, znečisťovania verejných priestranstiev a voľného pohybu psov.

Denne riešia ľudí bez domova

Mestskí policajti vykonali na základe podnetu 339 výjazdov k nevládnym osobám. Súčasťou výbavy dvoch áut výjazdových hliadok sú aj externé automatické defibrilátory AED. V roku 2024 si Operačné stredisko zá-

chranej zdravotnej služby vyžiadalo výjazd auta mestskej polície s defibrilátorom v dvadsiatich prípadoch, ani v jednom prípade ho však príslušníci nakoniec použiť nemuseli. V roku 2024 mestská polícia vykonala vyše tritisíc kontrol zameraných na miesta, na ktorých sa zhromažďujú ľudia bez domova. „Príslušníci tieto miesta kontrolujú denne aj bez toho, aby ich niekto hlásil. Je to ťažko riešiteľný problém, lebo tí ľudia žijú na ulici dobrovoľne. My nemáme možnosť obmedziť ich, pokiaľ neporušujú zákony, nepožívajú alkohol na verejnosti alebo nebudia verejné pohoršenie,“ doplnil náčelník. Vo vyše dvesto prípadoch boli osoby bez domova vlni vykázané z rôznych verejne prístupných miest a v 36 prípadoch po sebe museli neprispôbiví ľudia upratať priestory, ktoré znečistili. Väčšinou sa jednalo o rôzny odpad, ktorý nazhromaždili v mieste, kde prespávali. Minulý rok prvýkrát mestská polícia pripravila

ich darí odstraňovať, aj pribúdajú. Kamero- vý systém mestskej polície tvorilo vlni 140 kamier. S kamerovým systémom pracovalo v troch zmenách 8 zamestnancov s ťažkým zdravotným postihnutím. Operátori v minulom roku podali hliadkam celkovo 2 065 podnetov a 138 záznamov vydali policajnému zboru za účelom objasňovania trestného činu alebo priestupku, čím v mnohých prípadoch pomohli k odhaleniu vinníkov a usvedčeniu páchatel'ov. „Prostredníctvom kamier dnes vieme riešiť aj niektoré dopravné priestupky. Oproti roku 2023 došlo k 420 percentnému nárastu priestupkov zistených formou objektívnej zodpovednosti, ale treba uviesť, že v roku 2023 sme systém iba zavádzali,“ povedal Viliam Pischko. V dohľadnej dobe plánuje mestská polícia kúpiť a zaradiť do testovacej prevádzky monitorovacie vozidlo na kontrolu parkovania, ktoré bude parkovné kontrolovať automaticky.

Foto: MPP BB

Mestská polícia organizuje prednášky a besedy aj pre seniorov.

pre ľudí bez domova zimné krízové centrum, ak by priestorové kapacity Červeného kríža v meste nestačili. Našťastie, tento núdzový stav nevznikol.

Na bezpečnosť dohliada 140 kamier

Vďaka Všeobecne záväznému nariadeniu o miestnej dani za užívanie verejného priestranstva, ktoré mestské zastupiteľstvo pri- jalo v roku 2020, sa mestskej polícii podarilo v minulom roku odstrániť 108 dlhodobo stojacich vozidiel a k 31. 12. 2024 zostalo v evidencii dlhodobo stojacich vozidiel už len 7 áut. Podľa náčelníka mestskej polície však vraky v uliciach rovnakým tempom ako sa im

Rozmiestnenie kamier na území mesta

Centrum	83
Fončorda	25
Sásová	8
Radvaň	19
Podlavice	4
Uhlisko	1
SPOLU	140

S. Jurtinus

Bariéry medzi ľuďmi padali na Námestí SNP aj v zariadeniach sociálnych služieb

Zdravotne znevýhodnení, ich rodinní príslušníci a verejnosť sa v máji už tretíkrát stretli pod pomyselnou jednou strechou na Námestí SNP v Banskej Bystrici. O pár dní neskôr otvorilo svoje brány pre verejnosť osem zariadení sociálnych služieb.

Na podujatí Pod jednou strechou mohla verejnosť opäť získať potrebné informácie a sociálne poradenstvo na jednom mieste, bez nutnosti zisťovať informácie v každej inštitúcii osve. Svoje stánky na námestí otvorila Sociálna poisťovňa, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Mestský úrad i Banskobystrický samosprávny kraj. Široká verejnosť mohla navštíviť informačné stánky poskytovateľov sociálnych služieb, vidieť ukážky ich práce a aktivít s klientmi ich a mohla sa oboznámiť s fungovaním jednotlivých zariadení. Medzi poskytovateľmi boli i občianske združenia zamerané na autizmus či nevidiacich a slabozrakých. Neoddeliteľnou súčasťou celého stretnutia sa už stali aj firmy a spoločnosti, ktoré predstavili produkty a kompenzačné pomôcky pre uľahčenie života deťom aj dospelým s ťažkým zdravotným postihnutím.

Všetci sme na jednej lodi

„Som rád, že z myšlienky vytvoriť podujatie pre ľudí so zdravotným znevýhodnením a odbremeniť ich od presúvania sa z jednej inštitúcie do druhej, sa stáva tradícia. Aj napriek ťažkým životným príbehom viacerých účastníkov, vládla na námestí vynikajúca nálada. Práve toto je priestor na to, aby sme naše svety spojili a búrali nielen fyzické, ale aj tie mentálne bariéry. Všetci sme predsa na jednej lodi a môžeme sa navzájom obohatovať,“ povedal primátor Banskej Bystrice Ján Nosko. Podujatie moderovala Katarína Brychtová a pozvanie tento rok prijal Banskobystričan, paralympijský medailista v hode kuželkou, Marián Kuřeja. Svojím životným príbehom, keď po ťažkom úraze neustratil motiváciu a zmobilizoval sa natoľko, že sa pre ostatných stal zdrojom inšpirácie. Na pódiu mu zdatne sekundoval aj minuloročný hosť, raper, stand-up komik a bývalý profesionálny cyklista Bekim Aziri. Bohatý kultúrny program pripravili zariadenia sociálnych služieb a občianske združenia. Vystúpili mladí dospelí z denného stacionára v Nemeckej a tanečným číslom sa predstavili detičky s poruchou binokulárneho videnia z neziskovej organizácie Stadetore. Dom Matky Terezy predviedol divadlo a spev, Únia nevidiacich si pre návštevníkov pripravila hru na klavíri a ukážky schopnosti vodiaceho psa. Spevákke vystúpenie predviedli členovia OZ SPOSA. Návštevníci si mohli vyskúšať pocit nevidiaceho spoliehajúceho sa na iné zmysly, alebo

Zľava primátor Ján Nosko, moderátorka Katarína Brychtová a hostia Bekim Aziri a Marián Kuřeja na podujatí Pod jednou strechou.

sa naučiť krátku básničku v posunkovej reči s Centrom bezbariérovej komunikácie. Spesťrením programu bola muzikoterapeutická hra s OZ Drumbľa a prítomným spriemennili spoločnosť štvornohí miláčikovia s láskavými a trpezlivými povahami vycvičenými na canisterapiu. Na záver prítomných potešil spevák a hudobný producent René Bošela, ktorého hudba roztancovala všetkých, bez ohľadu na zdravie a kondíciu. „Hoci to bol tretí ročník, opäť bol iný, výnimočný pre všetkých. Bolo citeľné spájanie všetkých prítomných, vyhľadávanie cieľenej pomoci zo strany verejnosti, niektorí vypisovali aj priamo žiadosti o poskytnutie konkrétnej sociálnej služby. Účastníci si bezprostredne vymieňali kontakty, nadväzovali spoluprácu a tešili sa zo vzájomnej prítomnosti. Som rada, že sa skutočne podarilo na jednom mieste, pod jednou strechou vidieť všetkých bez rozdielu,“ povedala organizátorka podujatia Ivana Kružliaková, vedúca Odboru sociálnych vecí Mestského úradu v Banskej Bystrici.

Dni otvorených dverí v zariadeniach sociálnych služieb majú zmysel

Spolupráca medzi banskobystrickými verejnými i súkromnými zariadeniami sociálnych služieb vyústila po roku opäť do organizovania dní otvorených dverí. Verejnosť mohla navštíviť osem zariadení: KOMUCE v Sásovej, Stredisko sociálnych služieb na

Ul. 9 mája, Zariadenie pre seniorov Jeseň, KOMUCE a Agentúru sociálnych služieb, Zariadenie sociálnych služieb Senium, Seniorcentrum na Kovačickej ulici, Seniordom Betonika a Dom Božieho Milosrdenstva. „Podarilo sa vytvoriť deň, ktorý zanechal dobrý dojem a otvoril nové možnosti pre komunikáciu so širokou verejnosťou, a tak isto medzi nami kolegynami a kolegami navzájom,“ povedala Ivana Kružliaková. Napriek premenlivému počasiu a dažďu sa v Zariadení pre seniorov Jeseň podarilo realizovať väčšinu programu v exteriéri a vytvoriť príjemnú atmosféru. „Poskytli sme aj individuálne poradenstvo v oblasti sociálnych služieb, najmä pre rodinných príslušníkov či budúcich záujemcov o poskytnutie sociálnej služby. Teší nás, že počas celého dňa nás navštívilo takmer päťdesiat hostí, z ktorých mnohí ocenili úroveň starostlivosti aj ľudský prístup nášho kolektívu,“ povedala Renáta Liptaiová, vedúca Zariadenia pre seniorov Jeseň. Podujatie nielenže splnilo svoj cieľ – informovať rodinných príslušníkov a návštevníkov o možnostiach poskytovania sociálnych služieb, predstaviť činnosti, priestory a každodenné fungovanie zariadení, ale ukázalo aj, že vďaka rozvíjajúcej sa spolupráci môžu mestské i súkromné zariadenia napredovať a vzájomne sa inšpirovať. „So zamestnancami zariadení sme si vymenili doterajšie skúsenosti, mnohé nápady a inšpirácie pri práci so seniormi. Dohodli sme sa na ďalšej spolupráci, čo hodnotím ako veľmi pozitívne nielen z pohľadu manažmentu, ale hlavne ako sociálnu interakciu našich seniorov aj s inými seniormi, nadviazanie spolupráce pri rôznych sociálnych aktivitách a kultúrnych podujatiach. Ďakujeme za zorganizované podujatie a tešíme, že budeme mať príležitosť participovať na ňom aj v budúcom roku,“ povedala riaditeľka Seniorcentra na Fončorde Michaela Mašurová.

red.

Divadlo z Pasáže uviedlo novú inscenáciu

Prostredníctvom inscenácie *Dospelosť* divadlo opäť búra predsudky, posilňuje hlasy tých, ktorí sú často prehliadaní, a vyzýva k odvahe – nielen na javisku, ale aj v hľadisku.

Mestské divadlo – Divadlo z Pasáže predstavilo svoju v poradí 35. autorskú inscenáciu s názvom *Dospelosť* o práve byť vnímaný ako dospelý človek. Premiéra sa uskutočnila 13. júna 2025 v Centre nezávislej kultúry Záhrada v Banskej Bystrici. Divadlo z Pasáže je profesionálne komunitné divadlo, v ktorom ako herci pôsobia dospelí ľudia s mentálnym znevýhodnením. Inscenácia *Dospelosť* vznikla ako odpoveď na pretrvávajúce predsudky a stereotypy, ktoré ich stále zaraďujú do kategórie „detí“. „Za 30 rokov nášho pôsobenia sa, žiaľ, stále stretávame s tým, že verejnosť našich hercov označuje ako deti. Rozhodli sme sa preto vyjadriť sa k tejto téme tak, ako to vieme najlepšie – cez divadlo,“ povedala Eva Ogurčáková, umelecká

riaditeľka divadla. Režisérka Monika Kováčová vníma *Dospelosť* ako završenie tematickej trilógie, ktorú tvorili inscenácie *Norma* – o stereotypoch pri vnímaní ľudí s mentálnym znevýhodnením a o škatuľkovaní a *Čajka* – oslavujúca slobodu a rozmanitosť. „*Téma dospelosti je pre mňa kľúčová. Neznamena len počet rokov, ale právo byť braný vážne,*

mať názor, rozhodovať o sebe. Označenie „večné dieťa“ môže byť veľmi obmedzujúce,“ vysvetlila Monika Kováčová. Rovnako ako pri predchádzajúcich inscenáciách, aj *Dospelosť* vznikla ako device theatre, teda tvorba, ktorá čerpá priamo zo skúseností hercov. Vznikal dialógom, z rozhovorov a osobných príbehov, ktoré dodávajú inscenácii silný autentický rozmer. Každý člen ansámblu sa podieľal na formovaní výpovede o tom, čo pre neho znamená byť dospelým. „*Chcem, aby diváci a diváčky pochopili, že nejde o ľútosť, ani o to, že naši herci môžu byť na javisku vnímaní ako „zlatí“, ale o plnohodnotný umelecký zážitok, ktorý dokáže rovnako oslovíť, pohnúť a inšpirovať ako akékoľvek iné predstavenie,*“ doplnila režisérka. *red.*

Foto: Divadlo z Pasáže

Vít'azné dielo Banskobystrického pierka si budeme môcť vypočuť v trolejbuse

Verejná knižnica Mikuláša Kováča vyhodnotila najlepšie literárne diela začínajúcich autorov Banskobystrického pierka 2025. Jedna z tém bola venovaná 770. výročiu mesta.

Do 8. ročníka autorskej literárnej súťaže Banskobystrického pierka pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl z okresov Banská Bystrica a Brezno sa zapojilo celkovo 132 prác žiakov, študentov aj dospelých, čo je o približne 30 prác viac ako v predchádzajúcom roku. Zaevidovaných bolo 72 príspevkov poézie a 60 príspevkov prózy. „*Sme nadšení, že Banskobystrické pierko každým rokom rastie! Teší nás, že táto autorská súťaž, ktorú organizuje naša knižnica, priťahuje čoraz viac talentov najmä z radov detí a mládeže. Ich úprimná tvorba nám otvára dvere do ich sveta – do toho, čo ich baví, inšpiruje, ale aj trápí,*“ povedala riaditeľka Verejnej knižnice Mikuláša Kováča Iveta Babjaková. Súťažilo sa v písaní poézie aj prózy v štyroch kategóriách podľa veku – mladší žiaci, starší žiaci, študenti a tento rok pribudla aj kategória pre dospelých. Súťažiaci sa mohli roz-

hodnúť pre jednu z troch tém: Ako vznikla Banská Bystrica?, Zem si želá prestávku alebo písanie na voľnú tému. Aj napriek tomu, že väčšina z nich si zvolila tretiu možnosť, obľúbenou bola i téma Ako vznikla Banská Bystrica?, ktorou Verejná knižnica Mikuláša Kováča reagovala na 770. výročie vzniku

Banskej Bystrice. Štvorčlennú odbornú porotu 8. ročníka Banskobystrického pierka tvorili: Slavomíra Očenášová-Štrbová – spisovateľka a literárna historička, Zuzana Kubášáková – spisovateľka pre deti a mládež a knihovníčka, Ondrej Kalamár – spisovateľ, textár, aforista a glosátor a Marcel Páleš – básnik, dramaturg a redaktor STVR. S víťaznou prózou od Lukáša Bukovčana, študenta prvého ročníka Gymnázia J. Chalupku v Brezne, sa bude mať verejnosť možnosť zoznámiť v pomerne netradičnej forme. Počas Dní mestskej kultúry, 20. a 21. júna, bude nahrávka jeho Povesti o Banskej Bystrici znieť v trolejbusoch na linke číslo 1 na trase Rooseveltova nemocnica – Železničná stanica. Atmosféru v trolejbuse cestujúcim spríjemní aj výstava historických fotografií Banskej Bystrice.

red.

Foto: Gymnázium J. Chalupku, Brezno

Koloman Bittera (1829 - 1893)

šľachtic, cisársko-kráľovský zamestnanec, cirkevný úradník
a mešťanosta mesta

Foto: archív Stredoslovenského múzeu

Prvým členom šľachtickej rodiny Bittera späť s Banskou Bystricou bol cisársko-kráľovský poštmajster rímskokatolíckeho vierovyznania Ján Bittera (1720 – 1775). Jeho rod pochádzal z obce Hideghét – Studené, dnes súčasť obce Most pri Bratislave v okrese Senec. Obec bola v 13. storočí zapísaná ako Pruk, čo bola skomolenina Bruck an der Donau, od roku 1294 bol doložený názov Heet, do roku 1971 niesla obec názov Hideghét. V dobovej tlači z 19. storočia je Hideghét situovaná do Bratislavskej župy, „na krajinskej ceste do Pešti, od Bratislavy na 1 a pol hodiny. Je tu 168 katolíckych, 6 židovských obyvateľov, orné pôdy sú strednej kvality. Málo lúk, dosť pasienkov. Zemepáni tu pôsobiaci barón Jeszenák, Balassa, Bittera a iní.“ Zmienka je aj o renesančnom kaštieli Bitter House postavenom v 17. storočí rodinou Hideghéti. Podľa inej verzie to bol pôvodne kláštor, ktorý dal Ján Balassa na začiatku 19. storočia prestavať na klasicistický kaštieľ. Po roku 1948 bol v kaštieli detský domov, neskôr výchovný ústav pre dievčatá.

Tri generácie šľachtického rodu Bittera

Rod Bittera figuruje od roku 1697 v zozname šľachticov, čo potvrdili zástupcovia Bratislavskej stolice 15. apríla 1817. Druhý syn spomínaného kráľovského poštmajstra Jána Bitteru – František Bittera (1758) bol tiež poštmajstrom. Vo funkcii pôsobil v rokoch 1782 – 1825 v Banskej Bystrici a Vígľaši, od roku 1818 vo Zvolenskej Slatine. František bol v dvoch funkčných obdobiach senátorom Banskej Bystrice (1787 – 1790; 1799 – 1825),

v rokoch 1804 – 1810 bol aj richtárom mesta a cirkevným inšpektorom rímskokatolíckej cirkvi. S manželkou Františkou rod.

Husár mali tri dcé-

ry: Juliánu, Karolínu a Frederiku Walburgu. Najmladšia Frederika sa v roku 1817 vydala za Františka Bittera de Hideghét. Pravdepodobne išlo o príbuzenský vzťah, pretože pri sobáši bol zapísaný dišpenz. Po smrti svokra nastúpil František v roku 1825 na jeho miesto a stal poštmajstrom v Banskej Bystrici, kde pôsobil do roku 1840. Vo Zvolenskej Slatine bol poštmajstrom až do svojej smrti v októbri 1867. Od roku 1817 pôsobil viac rokov aj ako nehonorený fiškál/právnik zvolenskej župy a v rokoch 1828 – 1854 bol prísediacej župnej súdnej tabule. Vo Zvolenskej Slatine postavili Bitterovci kúriu. Z prvého manželstva s Frederikou Walburgou mal tri deti: synov Ferdinanda Karola Boromeusa, Alexandra Floriána Jána a dcéru Karolínu Františku Elizabetu. V druhom manželstve s Emíliou rod. Vadász bol prvorođeným synom budúci najvyšší predstaviteľ Banskej Bystrice Koloman (1829). Po ňom prišlo na svet ešte desať súrodencov v poradí: Ľudovít Alojz Samuel, Paulína Amália Maria, Adalbert, Mikuláš Ladislav, Mária Natália, Emília Ladislava Zuzana, Ladislav Vojtech Juraj, Žigmund Mikuláš Gustáv, Libória Mária Alojzia a Mária Kornélia Jana.

Koloman Bittera v súkromí

Koloman Ľudovít Jozef Bittera pochádzal zo Zvolenskej Slatiny, kde sa narodil 24. septembra 1829 v rodine už spomínaných Františka Bittera de Hideghét a Emílie rod. Vadász. V roku 1854 si ako 25-ročný vzal za manželku 21-ročnú Barboru rod. Polónyi (1833 – 1908) zo Smolníka v Košickom kraji. Bittera niekoľko rokov pôsobil ako tajomník cisársko-kráľovského riaditeľstva/direkcie v Žarnovici, kde sa manželom narodili dve dcéry: Emília a Mária. V Banskej Bystrici žila rodina od roku 1862 v Hornej ulici č. 12, kde sa narodil syn Koloman Juraj František (15. január 1863 – 30. apríl 1912) a dcéra Helena (22. február 1867 – 5. február 1884). Dom kúpil v roku 1844 Juraj Polónyi, otec Kolomanovej manželky Barbory a vlastnil ho 20 rokov. Odkúpil ho Koloman Bittera a po ňom jeho zať Anton Wachenhusen, manžel dcéry Márie. Tu sa im narodila dcéra Mária (1882), ktorá ako 5-ročná umrela. Koloman Bittera zomrel 14. apríla 1893 vo veku 63 rokov na srdcové zlyhanie. Pohreb sa konal 16. apríla. Jeho manželka Barbora zomrela na starobu ako vdova 6. októbra 1908, mala 75 rokov. Pohreb sa konal 8. októbra 1908. Koloman

Bittera by bol určite hrdý na vnuka Júliusa Kolomana (1890 – 1970), ktorý síce získal doktorát z humanitných vied, ale jeho záujem patril chémii. V posledných rokoch prvej svetovej vojny, kedy rástol dopyt po éterických olejoch, založil v roku 1919 s finančnou pomocou Maďarskej všeobecnej kreditnej banky v meste Kaposvár (200 km juhozápadne od Budapešti) úspešnú továreň na výrobu éterických olejov. O 5 rokov neskôr otvoril aj pobočku v Budapešti.

Spoločenské postavenie a úspešná kariéra

Koloman Bittera pôsobil na rôznych významných postoch. Bol kráľovským radcom, mešťanostom slobodného kráľovského mesta (oficiálne pomenovanie najvyššieho predstaviteľa mesta v rokoch 1850 – 1923 a 1944), sudcom kráľovského dvora na dôchodku, členom výboru Zvolenskej župy. Niekoľko rokov pôsobil ako tajomník cisársko-kráľovskej direktie a prísediacej župnej súdnej tabule v Žarnovici. V Banskej Bystrici sa stal v roku 1887 ako 58-ročný mešťanostom (richtárom) a na tomto poste sa udržal až do svojej smrti 14. apríla 1893, keď ho vystriedal Július Cesnak.

Problém s pitnou vodou

Vysoká chorobnosť a úmrtnosť v roku 1889 robila mestu problémy, medzi obyvateľstvom sa šíril strach. Na príčine mala byť nekvalitná pitná voda. Mešťanosta Koloman Bittera nariadil hlavnému mestskému lekárovi Dr. Ľudovítovi Raitsitovi vykonať dôkladnú kontrolu mestských studní. Na základe hlásenia z 2. januára 1890 bola zdrojom nákazy potvrdená znečistená pitná voda z miestnych studní. Zo 134 skontrolovaných studní nevyhovelo kvalite pitnej vody 62 studní. Stáročia hnojivými organickými látkami bola kontaminovaná aj pôda. Kanalizácia bola v zlom stave a vybudovanie novej aj s postavením nových studní by trvalo minimálne 50 rokov. Bittera nariadil vyčistenie a vydezinfikovanie všetkých studní v meste do 60 dní. Napriek realizovaným prísny opatreniam vypukla v meste po roku epidémia brušného týfusu. S krátkymi prestávkami trvala od 15. marca 1891 do 28. februára 1892 a vyžiadala si 19 mŕtvych.

Portrét Kolomana Bitteru v Stredoslovenskom múzeu

V zbierkach Stredoslovenského múzea sa nachádza portrét Kolomana Bittera z roku 1852. V čase portrétovania mal Bittera 23 rokov. Autorom je maliar Július Jonáš, ktorý v rokoch 1845 – 1863 pôsobil v Banskej Bystrici. Je aj autorom portrétu banskobystrického richtára Michala Rárusa.

F. Glocko, Stredoslovenské múzeum

Letná joga v Mestskom parku

Leto je tu a spolu s ním aj tradičná LETNÁ JOGA V PARKU a jej 10. ročník. Každú stredu sa počas mesiaca júl a august od 18:00 budete môcť pridať na spoločné stretnutia s jogou. Stačí si pribaliť podložku a dopriať si hodinku relaxu s tímom lektorov z TVOJA JOGA o.z. Bez ohľadu na vek, ohybnosť či skúsenosti, každý je vítaný. Stretnutia sú citlivou kombináciou hatha jogy a vybraných mobilizačných cvikov, ktoré podporujú prirodzený pohyb, uvoľnenie a vnútornú rovnováhu. Cvičenie

Foto: archív TVOJA JOGA o.z.

je v pomalom tempe, s dôrazom na vedomé vnímanie tela. Lekcie sú bezplatné alebo za dobrovoľný príspevok a na cvičenie nie je potrebné sa registrovať, stačí prísť včas ku altánku do Mestského parku. V prípade nepriaznivého počasia sa lekcie konajú nebudú. Viac informácií nájdete na webstránke tvoja-joga.sk. Všetkých vás srdečne pozývame.

TVOJA JOGA o.z.
a oddelenie športu, MsÚ BB.

Tím ZŠ Spojová víťazom McDonald's Cupu

Celoslovenský futbalový turnaj McDonald's Cup pre žiakov 1. stupňa základných škôl už 26 rokov prináša radosť z hry, silné emócie, smiech a nezabudnuteľné priateľstvá. Počas posledného májového štvrtka a piatka sa v Liptovskom Mikuláši na finálovom turnaji McDonald's Cupu stretlo 8 víťazov krajských kôl. Banskobystrický kraj opäť po roku zastupovala banskobystrická základná škola Spojová, ktorá minulý rok obsadila celkové 3. miesto.

Tím vedený Filipom Koctúrom triumfoval na legendárnom turnaji po prvý raz v histórii. Vo finále zdolala rovesníkov z Nitry 4:2. „V skupine sme s týmto súperom prehrali, no potom sa rozbehol náš valec a dotiahli sme to až do finále. Je to pre nás veľká senzácia, pretože sme prišli obhájiť minuloročný bronz, no sme šampióni,“ povedal nadšený tréner ZŠ Spojová. Banskobystričania sa vďaka triumfu na McDonald's Cupe môžu tešiť na návštevu štadióna na Letnej, spoločný tréning či zápas Sparty Praha v najvyššej českej súťaži. „Cítim veľkú radosť. Že sme vyhrali a pôjdeme do Prahy. Hralo sa mi veľmi dobre, preto som šťastný. Je to pre nás veľký úspech,“ vrazil autor dvoch finálových gólov Jakub Rusko a autorka ďalších dvoch finálových gólov Hannah Selecká dodala. „Užila som si to maximálne, ako som vedela. Hralo sa mi

Foto: SFZ

vynikajúco, chalani ma počúvali, takže je to super. Asi nás čakajú veľké oslavy,“ tešila sa. Turnaj vyhlasuje Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a organizátorom je Národný inštitút vzdelávania a mládeže (NIVAM). Odborným garantom je Slovenský futbalový zväz. „Slovenský futbalový zväz vníma McDonald's Cup nesmierne pozitívne. Je pre nás dôležité organizovať takéto

podujatia, pretože dodávajú deťom motiváciu hrať a zlepšovať sa. Turnaj je na vysokej úrovni, čo je vynikajúce. Aj vďaka nemu sa zvyšuje členská základňa SFZ, vďaka čomu máme vyššiu šancu vychovať profesionálnych futbalistov. Futbal však je aj o tom, aby mali deti návyky a zdravý spôsob života. Na záver chcem poďakovať spoločnosti McDonald's a ministerstvu, že spoločne môžeme takýto skvelý turnaj pre deti každoročne zorganizovať a tešíme sa na ďalšie ročníky,“ povedal Technický riaditeľ SFZ Roman Pivarník. V uplynulom ročníku sa do turnaja zapojilo 1 125 základných škôl, čo je 14 400 detí, z toho viac ako 2 600 dievčat, čo podčiarkuje výnimočnosť úspechu chlapcov a dievčat zo ZŠ Spojová.

Slovenský futbalový zväz
a oddelenie športu, MsÚ BB

Športová olympiáda škôlkarov našla nové talenty

Deti z 27 mestských, súkromných i cirkevných škôlok si zmerali sily na 27. ročníku Športovej olympiády detí materských škôl o putovný pohár primátora Jána Noska.

Olympijské festivaly detí základných a materských škôl sú dlhé roky neodmysliteľnou súčasťou Banskej Bystrice. Vďaka nim môžu žiaci a škôlkari rozvíjať svoje pohybové schopnosti, rýchlosť, vytrvalosť a šíriť olympijské hodnoty. Program 27. ročníka Športovej olympiády detí materských škôl o putovný pohár primátora Jána Noska sa začal slávnostným nástupom malých športovcov na štadióne SNP Dukla. Celú atmosféru podujatia umocnil tradičný olympijský tanček, olympijská hymna, zapálenie olympijského ohňa a sľub pretekárov.

Potom už celé predpoludnie na atletickom štadióne patrilo viac ako stovke športujúcich detí. Z každej materskej školy si dve dievčatá a dvaja chlapci zmerali sily v troch disciplínach – v behu, skoku do diaľky a hode loptičkou. „Športová olympiáda malých škôlkarov nám na štiavnickách každoročne vyčarí úsmev na tvári. Všetci vrcholoví športovci začínali so športom v detskom veku a ja verím, že nielen medzi žiakmi, ale aj škôlkarmi sa už dnes nájdú nádejní mladí športovci, ktorí majú chuť športovať, posúvať svoje hranice a dosahovať

veľké úspechy,“ povedal primátor Ján Nosko. Na podujatí sa zúčastnili prezident Slovenského atletického zväzu Peter Korčok, olympionik Matej Tóth, riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica Gabriel Baran, Michal Frič z Kancelárie prezidenta SR a ďalší hostia. Symbolickou bodkou za dvojmesačnými oslavami športu a olympijských hodnôt bude Beh Olympijského dňa 2025, ktorý sa uskutoční 20. júna v Parku pod Pámníkom SNP.

red.

ŠIIK DZJN MRKT.

28/6 2025

DZJN MRKT.
TANEČNÝ WORKSHOP / LACKO CMOREJ
PEKABU / DIVADLO ŠTÚDIO TANCA PRE DETI
MÓDNA PREHLIADKA
ORCHESTER JEANA VALJEANA / KONCERT

15:00
17:00
18:00
20:45
21:00

MR.DOCHANGE VILMA TETUJE KII NEZMOK SEVEN STORIES LONDON
MIESTNI RARE.CLOTHES DUCHNA GALLERY MINIIIMAL VIKTÓRIA HORŇANOVÁ
UMARI AIM OFFCL MACA ZÁCHENSKÁ IN MODA VERITAS ZIBRIN WINE
LANGONE PIZZA ART LITTLE BALI VÝKLAD MÄSIAREŇ WHY NOT

**RADNIČNÉ
NOVINY**
MESTA BANSKÁ BYSTRICA

Vydáva: Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, E-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, Tel.: 048/4330 107,
Príprava textov a grafiky: Silver Jurtinus, Mgr. Zdenka Marhefková, PhD., Layout: Mgr. Tomáš Pastorok, Grafická úprava: Denisa Fazekašová, Tlač: Polygrafické centrum,
s.r.o., Tomášikova 26, 82101 Bratislava, Distribútor: Do každej bytovej schránky, Slovenská pošta, a.s., Vychádza v náklade: 34 600 výtlačkov, Periodicita: mesačník,
On-line verzia: www.banskabystrica.sk, Evidenčné číslo: EV 2943/09, IČO vydavateľa: 00313271, ISSN 1339-9837, Nepredajné! Nevyžiadané rukopisy nevraciamy.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu textov vrátane krátenia. Vydané: jún 2025.